

חנה קמחי

גידעון הים

מדוע יצאה המכונית בליה?

צבי מוסברג (ראשון מימין) מה עשה המסוט בוואדי?

טרה והתביעה הכללית סירבו לקבל תנאים אלה. אם נכון פירסום זה — הרי היה בו מעשה בלתי-הגון מאין כמוהו — גילוי פרטים של משאומתן חשאי. התוצאה: שום נאשם לא יתיחס בעתיד אל המשטרה כאל מוסד ממלכתי הגון, אלא כאל יריב המסוגל לכל מעילה-באמונו. אם אין הסיפור נכון, הרי חמור המעשה שבעתים.

כך וכך, מהוה מסירת הידיעה לעתון בויון בית-דין מן הסוג החמור ביותר: כי כל השופטים שיומנו לדון את ציון סל"ו מן, הנאשם בפשע שהעוגש הקבוע לו הוא מאסר-עולם, כבר קראו כי האיש הודה במעשה. בתנאים אלה, יתרוקן המשפט מ-ראש מתוכנו. גם האיש ההגון ביותר בעולם יתקשה להשתחרר מן הרושם שנוצר בו למקרא ידיעה זו.

חוק

הדרך הקלה

זכותו של כל אדם לתהליך משפטי נאות, היא אחת מאבני-היסוד של החוקה האמריקאית. אותו סעיף בחוקה אומר כי אין לשלול את חרותו של אדם מבלי שהובא תחילה בפני שופט-חוקר שמצא כי יש סיבה מספקת לכך.

בישראל, בה טרם נוסחה חוקת-היסוד של המדינה, נשמרת זכות זו בעזרת ירושת החוק הבריטי. קובץ התקנות שסיף 10 (1) קובע: "כל מי שנעצר לפי פקודת מעצר, יובא לפני שופט-שלום תוך 48 שעות משעת מעצרו. לא הובא העצור לפני שופט השלום בזמן הנקוב, ישוחרר." אולם זכות זו, השמורה אפילו לרוצח-מועד, אינה שמורה למעשה לשומר-החוק.

במקום סדר ומשמעת. סמל שני אליהו כהן נעצר ב-20 למארס (הגולט הזה 1121). הוא נאשם בהחזקה וסחר בסמים מסוכנים. למרות החקירה המשטרתית הר"צופה המשיך כהן לטעון: "אני חף מפשע." תחקרו היה כי לכשיובא לפני שופט השלום, בתום 48 השעות של מעצרו, יוכל להשתחרר בערבות, להוכיח את חפותו. אך כהן לא הובא לפני שופט השלום. אף 17 בפקודת המשטרה 1926, מאפשר למפקח הכללי של המשטרה ולכל קצין בכיר אחר, לעצור את המסור למשך "תקין" פה הנראית לו כהכרחית, כדי להענישם על עברות סדר ומשמעת. קציני המשטרה שעצרו את כהן, והשתמשו בסעיף זה בעבר (חמסך בעמוד 13)

רשה זו, הציעה להעלות את הבעייה על סדר יומה של הכנסת. משרד ראש-המשלה הניב על הדברים, דחה אותם כלא מדויקים משהו אפילו דאג להפיץ את הידיעה המוס-מכת, כאילו רק אמר מה שאמר בגלל סיבות אישיות.

היחיד שלא הגיב, היה פרופסור ברגמן עצמו. אולם היתה זו טעות לחשוב כי הפרופסור הפעלתי עבר על הדברים לסדר יום. ימים אחדים לאחר פרוץ הסערה, הדי-רים ברגמן לשה-בוקר, הציע לבר-גוריון את התפטרותו. טעמו: מקצועו של ברגמן אינו קשור ישירות עם המחקר האטומי, דבר הפוסלו, לפחות מסיבות אסטטיות, לכהן במסדר הרמה.

אך ביגיי, הרואה בהישגי המדע הישראלי אחד מנצחונותיו האישיים, היה תקיף בדע-תו. קבע ביגיי: "בל יהיה לך מצפון רע. גם אתי רוצים רבים לרשת, ואף על פי כן אינני הולך."

ברגמן לא השתכנע. אך ידיו החתיקה לרועה-הדור עשתה את שלה. לפחות לה-לכה היה מוכן ברגמן לחקות את ידיו מנוער.

משטרה

רצח באמצעות העתון

במשך שבועות ארוכים ניהלה המשטרה מלחמת-עצבים נגד ציון סלומון, שנחשד על-ידיה ברצח אשתו, אביגיל, בנבעת-ברנה. אולם סלומון היה אגון קשה. הוא התעטף בשתיקה הודית, סירב להודות. מדי פעם הבטיחו קציני-המשטרה פומבית, שיש בידיהם די הוכחות להרשעתו. מומ-חיים אחרים, שעקבו אחרי התפתחות הפר-שה, פיקפקו בכך.

השבוע עשתה המשטרה מעשה שעוד לא היה כדוגמתו בארץ. היתה זאת לא רק סטירת-לחי מצלצלת לשלטון-החוק, אלא גם נסיון גלוי וחסר-בושה להשפיע על מהלך המשפט בעתיד.

מעידה באמונו. סלומון מוכן להודות ברצח אשתו, קראה הכותרת המרעישת בעמוד הראשון של מעריב, עתון-החצר של צמרת המשטרה. בסיפור, שיכול היה לבוא רק מפי ראשי המשטרה עצמם, כתב העתון: סלומון הודיע לקצינים ולסגן פר-קליט-המחוז, שהוא מוכן להודות בקטילת אשתו, בתנאי שאחיו ישוחרר, שסעיף האי-שום יוחלף מרצח להריגה, וכי לא יהויב לחיור על היארר הרצח בבית-המשפט. המש-

בורוכוב ואחריו בביית-הספר המקצועי מכס פיין בתל-אביב, שם השתלם במסגרות. לפני ארבע שנים התגייס לחיל-האוויר, שם עבר קורס טיס. לא היה כמעט איש ברמת-יצחק שלא הכיר את משפחת טייטלבוים ואת הבן יוסף. כאשר עזב את בית-הוריו ערב התאונה, הביעה אמו חרדה, כפי שהיתה נוהגת לדאוג תמיד לפני כל טיסה שלו. הוא הרגיע את אמו, אמר לה: "אין לך מה לדאוג, הכל יהיה בסדר." בל"ג בעומר עמד יוסף לחוג את יום הולדתו, במסיבה צנועה שתכנן בצחצח עם הוריו. במקום לבוא למסיבת יום ההולדת, באו השבוע עשרות מידידי המשפחה להביע את תנחור-מיהם למשפחה האבלה.

סגן צבי מוסברג (25). נולד בפולין ועלה ארצה בשנת 1949 מגרמניה. התגייס לצבא ולאחר שסיים את שרותו, החל לעבוד כפקיד בעיריית נתניה. אולם צבי, שהסיירות היתה כבר בדמו, לא יכול היה לשבת על כסא במשרד. הוא נטש את עבודתו ב-עיריה, הגיש בקשה להתקבל לצבא הקבע. בגיפ הסיור שלו דהר צבי במרחבי הנגב, הכיר במשך הזמן את כל שביליו. "זה היה קצין מצויק", אמרו עליו חבריו שהדביקו לו את הכינוי "פופסקי". לפני חמישה חודשים נשא לאשה צעירה ממושב חרות שבגוש תל-מונד.

יהודית ירמיהו (47). התגוררה עם בעלה דניאל ירמיהו — שעבד בבית-ההרושת נשר בחיפה — בקרית חיים, הרוב י"ח 20. לא אחת היה הזוג, חשוך הילדים, יוצא לטיולים שאורגנו על ידי המפעל. דניאל ויהודית היו פעילים בשטחים רבים. שניהם יחד התנדבו לצבא הבריטי ואחר המשיכו בפעילות בהגנה. את בעלה דניאל הכירה יהודית בארץ, אליה עלתה מהונגריה בשנת 1934. שנה אחר-כך נישאה לדניאל. הזוג הצטרף להכשרה בכפר-סבא ומשם עבר לקיבוץ דן. הם לא שהו בדרך זמן רב, וכאשר הוחל בהקמת שכונת הפועלים קרית-לאחדות-העבודה, לא ידו העדת התרבות של מצדה, שאורגן על ידי חזרת-התרבות של בית-החרושת. הם עוד הספיקו לקבוע עם שכנים ידוים כי כאשר ישובו יאכלו אצלם את ארוחת הערב. דניאל לבדו שב ליררתם הצנועה. יהודית קיפחה את חייה בטויל הגורלי.

מירה שולמן (16). כאשר סימה מירה שולמן את בית-הספר העממי ברשפון, חיפ-שו הוריה פתרון לבעיית המשך חינוכה של מירה. מירה, שהיתה תלמידה מצטיינת, נת-קבלה לבית הספר תיכון חדש בתל-אביב, מב-לא פיגרה אחר בני העיר בלימודיה. מב-חינה כלכלית לא חסר לה מעולם דבר אצל הוריה המבוססים, נאמני ההסתדרות. לא היה זה הטיול הראשון של מירה והוריה לא ראו בכך כל רע שבתם יוצאת למחנה עם נערים ולומדים ועובדים בני גילה. ה-שבוע, בביים בן הקומה האחת ברשפון, ביכו ההורים את בתם שלא חזרה מטיולה.

מדע

שכונת ירדתי

הסערה התפוצצה ממקור בלתי צפוי. פרופסור לפיסיקה יואל רח (50) ותלמי-דיו עמוס דה-שליט (32) ויגאל תלמי (31) הצהירו באורח חד-משמעי כי יש לשנות את דרכי המחקר האטומי בישראל. לדבריהם גרובי ריבוי הגופים העוסקים במחקר האטומי וניהולו אך נזק למחקר עצמו. כתגמל היתה בוררה: העדה לאורגיה אטומית, שהוקמה על-ידי משרד ראש-המשלה, היתה גוף נוסף בשדה האטומי שהוקם לאחר זמן, התעטף ללא צורך בפעולותיהם של גופים קודמים. יעילות החקר האטומי רק הופרעה כתוצאה מכך.

בין שאר דברי המלומדים לפיסיקה, אי-אפשר היה להתעלם מהזכרת העובדה כי לא כל חברי העדה זו עוסקים במחקר אטומי. הם לא הזכירו שמות. אך לא היה כל צורך בכך. יושב-ראש העודה עצמו, פרופסור ארנסט ברגמן, עוסק בכימיה אורגנית. הוא מונה לתפקידו זה בעקבות בקשה אישית מיוחדת של ראש המשלה, שברגמן נמנה על-ידידיו האישיים. טענו אנשי חקר-האטום: ישיבתם של מדענים זרים בחודה למחקר אטומי חוסמת את הדרך בפני בוגרי האוניברסיטה העברית. בוגרים אלה, המתקשים למצוא את דרכם בחקר האטום בישראל, יורדים בהכרח לאר-צות הברית, שם הם מתקבלים בזרועות פתוחות.

סיבות אישיות. דבריהם של הפרופי-סורים למדעי האטום לא עברו ללא חס-סיעת חזרת בכנסת הגישה "שאלתה" המ-

בית-הספר החקלאי בתורה, אמר לאמו כי הוא רוצה ללכת לבית-ספר זה כדי להיות בין התלמידים המיטיבים את בית-הספר. הוא התאקלם היטב במקום שסמל לו מאד. גודון חלם תמיד על מכונאות וטרקטורים. עוד בהיותו נער הרכיב אופניים מגרוטאות שונות, והשתמש בהן במשך שנים רבות. יותר מאוחר הרכיב בורה זו אופנוע. בגיל 16 קיבל רשיון נהיגה באופנוע.

פעם אחת, בהיותו בגיל 13, נשארה בת השכנים הקטנה בחוץ כיון ששכחה את המפתח. גודון עלה על הגג, קפץ משם למרפסת הדירה ופתח את הדלת. בן 13 בא פעם הביתה בשעה 4 לפנות בוקר. לאמו, שחיכתה לו לדאגה, סיפר כי ראה שני אנשים מנסים לתקן מכונית ללא הצ-לחה. הוא ביקש לעזור להם, אך גורש מן המקום. הוא נשאר שם בכל זאת, ול-בסוף, משלא הצליחו האנשים לתקן בעצמם את המכונית, פנו אליו והוא הראה להם מה חסר בה. כשיימו את התיקון לקחו אותו לאכול ארוחה במסעדה.

כשיצאו מעין-גדי, הרגישה אחת הבנות ברע. גודון ביקש מהנהג שיעצור לרגע, לקח ממנו כדור עבודה. אחריו הושב אותה ליד הנהג ואמר לה: "נהג נראה עייף מאד. תבדרי אותו, תשירי לו שכל הזמן יהיה ער ורענן." אביו של גודון הוא אגרונום ומורה בבית-הספר תיכון ו' בתל-אביב. גודון נבד לדר יעקוב הלמן סו, שהיה יושב-ראש הקונגרס היהודי בדרום אמריקה וחבר הסיים הלטבי. בבר-מצוה קיבל גודון שי מיושב-ראש הכנסת יוסף שפרינצק, ספר עליו היתה ההקדשה: "לגודון בן משה נכדו של היידי היקר ד"ר יעקוב הלמן לחג הבר-מצוה, יוסף שפרינצק."

אביבה לובצ'יק (16). ילידת לבנון, בת לאב פולני ולאם ספרדיה, הגיעה לבית-הספר בתורה במסגרת עליית הנוער. יתומה מאב הגיעה אביבה למוסד עם שתי אחיותיה. לפני-כן התפרנסה המשפחה מחנות קטנה למכירת שקולד שהיתה לאב ברחוב הרצ-ליה בחיפה. אביבה החיננית והאהודה על כל חברותיה, נמשכה לחקלאות מילדותה, על אף שגרה בסביבה עירונית הומה. הגערה בעלת המרץ והחוש האטומי המפר-תה, עזבה את העיר, יצאה לבית-הספר ה-חקלאי כדי למצוא את עתידה בחקלאות. כאשר נודע לאמה דבר מותה הראשי, קיבלה התמוטטות עצבים חמורה, נאלצה לסגור את חנותה, לעבור לגור אצל קרוב משפחה.

חנה קמחי (16). ממשרד השלושה ש-ליד יבנאל באה הנערה רבת-הימים לבית-הספר החקלאי שליד בתורה, כאשר הועלתה לראשונה ההצעה לצאת למחנה-העבודה בעין-גדי, היתה חנה בן הראשי-נים שתמכו בהתלהבות ברעיון. חנה בת-המושב היתה נלהבת לכל דבר שרית שדה וחקלאות ניה ממנו. חבריה חברת-הגבה, לתלמידי כות"ב של בית-הספר בתורה, הכירוה כנערה אחראית, שהיתה נכונה בכל עת לעזור לידידים, אם בלימודים ואם ב-עבודה. הנערים והנערות התקשרו לפני שנה עם משק עין-גדי, עמדו לצאת להשלמה באותו קיבוץ בשנה הבאה. חנה צידדה ברעיון ההשלמה. הדבר היחיד שעדיין גרם לה הסיסוסים היה כיצד תעזוב את הוריה במושב לבדם. כאשר יצאה למחנה-העבודה היה הדבר צריך לשמש מעין מבחן לעתיד. תוצאותיו והחלטתה של חנה לא תיודענה לעולם. מכונית המשא בת עשרת הסוגות של המשק, מחצה אותה תחתיה.

דינה אוריאל (16). דינה הגיעה אל בית-הספר התיכון החקלאי בתורה לאחר לבטים רבים. להוריה, היושבים במושב דובא שבגליל המערבי, היה מתן חינוך תיכוני לבתם מעמסה רצינית שאך בקושי יכלו לעמוד בה. אולם דינה הפצירה בתורה, טענה שגם בהיותה חקלאית עליה לרכוש ידע כללי במקצועות הנלמדים בבית הספר התיכון. הנערה החיננית, בת עדות-המזרח, לא הרגישה עצמה שונה מכל יתר חבריה וחברותיה בבית-הספר והיחסים ביניהם היו מצוינים. לא היה כל קושי לקיים יחסים ידידותיים עם דינה טובת-הלב, שהיתה נכר-נה לחתר בכל דבר ובלבד שתשמור על הידידות שרחשו לה חבריה לספסל-הלי-מודים. מתנה העבודה היה חויה עצומה בשביל דינה, שסיפרה לחבריה עד כמה היתה רוצה לבוא ולהתישב במקום ישיבת-קבע. אולם תכניתה של דינה נשארו שבורה חלום בלבי. הנערה בת 16 הגיעה במדה ומחייבת בסיפוק רק את דימונה. מדימונה והלאה הובלה גופתה השסועה באמבולנס.

ריימונד יוסף טייטלבוים (22). יליד רמת-יצחק, שם היה הוריו הראשוני המת-ישיבים, למד בבית-הספר העממי בשכונת